

4. Основні показники діяльності вищих навчальних закладів України на початок 2016/17 навчального року : [стат. бюл.] [Електронний ресурс] / Державна служба статистики України. - Режим доступу :

[//www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publosvita_u.htm](http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publosvita_u.htm)

5. Демографічна та соціальна статистика / Освіта / Вищі навчальні заклади (1990-2017 рр.) [Електронний ресурс]. - Режим доступу :

[//www.ukrstat.gov.ua](http://www.ukrstat.gov.ua) - Назва з титул. екрана.

6. Вищі навчальні заклади та кількість студентів в Україні, 1991-2014 рр. [Електронний ресурс] // UA Frontier Статистика України : візуалізація. - Режим доступу :

<http://uafrontier.com/vyshi-navchalni-zaklady-ta-kilkist-studentiv-v-ukrajini-1991-2014-2/>

7. Слободян О. Українські студенти за кордоном: скільки та чому? [Електронний ресурс] / О. Слободян, Є. Стадний. - Режим доступу :

<https://cedos.org.ua/uk/osvita/ukrainski-studenty-za-kordonom-skilky-ta-chomu>

8. Про затвердження Положення про дистанційне навчання : Наказ Міністерства від 25.04.2013 р. № 466 [Електронний ресурс] - Режим доступу :

<http://vnz.org.ua/dokumenty/spysok/3841-nakaz-ministerstva-466-vid-25042013>

9. Досвід впровадження і використання СДН "Прометей" і Moodle в Національній академії статистики, обліку та аудиту / Л. В. Дериглазов, В. М. Кухаренко, Л. П. Перхун, Н. М. Товмаченко // MoodleMoot Ukraine 2017. Теорія і практика використання системи управління навчанням «Moodle» : П'ята міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, КНУБА, 26-27 трав. 2017 р.) : тези доповідей. - К. : КНУБА, 2017. - С. 13.

10. The Models of Distance Forms of Learning in National Academy of Statistics, Accounting and Audit / L. V. Deryhlyazov, V. M. Kukharenko, L. P. Perkhun, N. M. Tovmachenko // Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту. - 2017. - № 3. - С. 79-89.

ОСНОВНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ КОНСОЛІДОВАНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

Зоріна Олена Анатоліївна,

доктор економічних наук, доцент,

професор кафедри бухгалтерського обліку,

Національна академія статистики, обліку та аудиту

Аналіз консолідованої фінансової звітності - це виявлення взаємозв'язку та взаємозалежності різноманітних показників діяльності групи, включених у консолідовану фінансову звітність. Основою методу такого аналізу є отримання невеликої кількості ключових параметрів, які дають об'єктивну й точну картину фінансового стану, фінансових результатів і грошових потоків материнського підприємства та його дочірніх підприємств як єдиної групи.

Зазвичай консолідована фінансова звітність забезпечує найбільш повне та достовірне уявлення про фінансовий стан і результати діяльності корпорації. При

цьому фінансовий стан корпорації — це комплексне поняття, яке відображає результат взаємодії усіх елементів економічних відносин, що виникають в процесі діяльності корпорації. Фінансовий стан корпорації є найважливішою характеристикою її ділової репутації, стабільності, конкурентоспроможності. Проте консолідованій фінансовій звітності як основному інформаційному джерелу для цілей аналізу, притаманні певні обмеження.

1. Консолідована фінансова звітність не відображає обмежень на використання грошових коштів окремими підприємствами. Вона не фіксує міжкорпоративних потоків грошових коштів або обмеження на такі потоки. Отже, вуалюється залежність між ліквідністю активів та зобов'язаннями, які необхідно виконувати.

2. Підприємства — учасники групи, які мають поганий фінансовий стан, можуть бути об'єднані з тими підприємствами, фінансовий стан яких задовільний. Тобто вуалюється необхідна інформація для аналізу, оскільки активи одного з учасників групи не можуть використовуватися для погашення зобов'язань інших.

3. Зобов'язання, відображені в консолідованій звітності, в цілому не забезпечені всіма активами підприємства. Кредитори незалежно від того, забезпечені їх вимоги чи ні, мають у випадку неплатоспроможності боржника право регресу лише на активи, які належать боржникові. Якщо, з іншого боку, материнське підприємство гарантує зобов'язання дочірнього підприємства, то кредитор може скористатися гарантією як додатковим забезпеченням.

4. Масштаб міжкорпоративних операцій невідомий, якщо не подається консолідована фінансова звітність. За останньою, як правило, можна виявити зміни, пов'язані з консолідацією.

5. Отримання інформації про суму консолідованого нерозподіленого прибутку, яка спрямована на виплату дивідендів, може бути ускладненим (якщо така інформація не надана окремо).

6. Структура частки меншості в консолідованому капіталі (наприклад, розподіл між простими та привілейованими акціями) не може бути визначена, оскільки остання відображається в консолідованому балансі загальною сумою.

7. Консолідація фінансових звітів дочірніх підприємств, діяльність яких відрізняється від діяльності учасників групи (наприклад, страхова та фінансова діяльність), супроводжується певними проблемами, окресленими специфікою відображення цих операцій у фінансових звітах.

8. Консолідація підприємств, які мають різний фінансовий стан, може викривити значення багатьох коефіцієнтів та взаємозв'язки. Наприклад, вартість оборотних активів дочірнього підприємства, яке здійснює фінансову діяльність, може бути недостатньою, щоб покрити поточні зобов'язання материнського підприємства. Активи та зобов'язання окремих господарських одиниць не взаємозамінні. До того ж консолідована звітність вносить неясність у питання пріоритетності претензій різних кредиторів.

Вибір методів аналізу консолідованої фінансової звітності, зокрема відповідних коефіцієнтів, залежить від суб'єкта аналізу та його мети. Такими є користувачі консолідованої фінансової звітності, які мають прямий або непрямий інтерес до діяльності корпорації.

Вагомий внесок у розвиток методології та практики аналізу фінансової звітності внесла обліково-аналітична школа Московського державного університету імені М. В. Ломоносова під керівництвом професора А. Шеремета. Представниками цієї наукової школи розроблена система показників комплексної рейтингової оцінки діяльності господарюючих суб'єктів (галузі, банку, структурних підрозділів акціонерного товариства або холдингової компанії і т. д.). Показники згруповані за п'ятьма групами ознак: 1) оцінка платоспроможності та ліквідності; 2) фінансова стійкість; 3) ділова активність; 4) рентабельність; 5) оцінка ефективності управління. Набір показників для кожної з груп варіює, уточнюється або принципово змінюється залежно від економічних і організаційно-правових умов господарювання підприємств, а також від цілей і завдань фінансового аналізу.

Вітчизняні та зарубіжні фахівці пропонують різні методи аналізу фінансової звітності, які відрізняються один від одного залежно від цілей і завдань аналізу, інформаційної бази, технічного забезпечення, оперативності рішення аналітичних і управлінських завдань, досвіду і кваліфікації персоналу. Сучасні аналітики виділяють п'ять напрямів розвитку аналізу, які лежать в основі проведення комплексного аналізу діяльності корпорацій.

1. Школа емпіричних прагматиків (Empirical Pragmatists School). Її представники (наприклад, Роберт Фоулка), працюючи в галузі аналізу кредитоспроможності компаній, намагалися обґрунтувати набір відносних показників, придатних для аналізу. Їх мета полягала у відборі таких індикаторів, які могли б допомогти аналітику відповісти на питання, чи зможе корпорація погасити свої короткострокові зобов'язання. Тому особлива увага приділялася показникам використання оборотних коштів, власним оборотним коштам, кредиторській короткостроковій заборгованості. Важливим внеском представників цієї школи є те, що вони вперше розраховали за даними бухгалтерської (фінансової) звітності різноманіття аналітичних коефіцієнтів, які стали корисними для прийняття управлінських рішень фінансового характеру.

2. Школа статистичного фінансового аналізу (Ratio Statisticians School). Появу цієї школи пов'язують з роботою Олександра Уолла, присвяченою розробці критеріїв кредитоспроможності. Головна ідея представників цієї школи полягає в тому, що аналітичні коефіцієнти, розраховані за даними бухгалтерської звітності, повинні відповідати певним нормативним значенням або діапазонам значень. Метою досліджень стала розробка подібних нормативів для коефіцієнтів в розрізі галузей, підгалузей і груп однотипних компаній на основі використання статистичних методів. Дослідження показали, що коефіцієнтам властива просторово-часова мультиколінеарність. Це викликало необхідність класифікувати всю сукупність коефіцієнтів за групами, всередині кожної з яких показники корелюють між собою, а показники різних груп відносно незалежні.

3. Школа мультиваріантних аналітиків (Multivariate Modelers School). Ідеї теорії аналізу фінансової звітності представників школи (наприклад, Джеймса Блісса, Артура Вінакора) базуються на взаємозв'язку часткових коефіцієнтів, що характеризують фінансовий стан і ефективність поточної діяльності компанії, і узагальнюючих показників фінансово-господарської діяльності. Головне завдання

цієї школи полягає в побудові піраміди (системи) фінансових показників і розробці на її основі імітаційних моделей. Певного розвитку цей напрям аналізу набув у межах побудови комп'ютерних імітаційних моделей взаємозв'язку аналітичних показників і ринкової ціни акцій. Один із найвідоміших практичних результатів цієї школи - методика аналізу, запропонована менеджерами фірми «Дюпон».

4. Школа аналітиків, зайнятих діагностикою банкрутства компаній (Distress Predictors School). Представники цієї школи зробили основний наголос на аналізі фінансової стійкості компанії з використанням перспективного аналізу на противагу ретроспективному. На їх думку, цінність бухгалтерської звітності полягає виключно в її здатності забезпечити передбачуваність можливого банкрутства. Найбільшу популярність в цій галузі отримала робота відомого західного економіста Е. Альтмана, який розробив за допомогою апарату множинного дискримінантного аналізу методику розрахунку кредитоспроможності із визначенням рівня схильності до банкрутства. На основі показника Z Альтмана визначають групи компаній за ступенем їх наближення до банкрутства - безпечна зона, зона невизначеності та зона високого ризику банкрутства.

5. Школа учасників фондового ринку (Capital Marketers School). Це найновіший напрям фінансового аналізу, відмінний від інших. Представники цієї школи вважають, що цінність фінансової звітності полягає в можливості її використання для прогнозування рівня ефективності інвестицій у цінні папери та пов'язаного з цим ступеня ризику.

Варто відмітити, що сучасний економічний аналіз змінює свою парадигму від оцінково-статистичного до пошуково-прогностичного та спрямовується на обрання оптимальних управлінських рішень в умовах невизначеності та ризику. Якщо при адміністративній системі господарювання аналіз мав ретроспективний характер і констатував позитивні чи негативні зміни у внутрішньому середовищі підприємства, то сьогодні основною його рисою стає оперативність та поєднання критичного погляду всередину й назовні.

Аналіз спеціальної літератури дозволяє визначити основні напрями сучасного аналізу діяльності, який орієнтований на перспективу та включає:

- аналіз стану та прогнозування змін внутрішнього і зовнішнього середовища корпорацій;
- аналіз ресурсного потенціалу та можливостей економічного поступу;
- аналіз партнерських стосунків для зниження рівня підприємницького ризику;
- аналітичне забезпечення індикативного та бізнес-планування;
- аналіз видів діяльності (операційна, фінансова, інвестиційна) з обґрунтуванням перспектив розвитку;
- аналітичне забезпечення антикризового управління.

На наш погляд, в умовах сьогодення розуміння консолідованих фінансових звітів повинно формуватися на підставі різних моделей оцінювання вартості корпорації, що є одним із основних аспектів фінансового аналізу. Мета та

завдання оцінювання полягають у тому, щоб визначити дійсну вартість активів, які будуть генерувати грошові потоки в майбутньому.

Отже, в результаті дослідження основних аспектів аналізу діяльності корпорації автором було систематизовано основні параметри аналізу як пізнавальної системи, визначено консолідовану звітність як основне джерело аналізу діяльності корпорації та розкрито основні її недоліки, систематизовано основні напрями здійснених наукових досліджень у сфері аналізу консолідованої звітності в розрізі робіт вітчизняних науковців, а також Визначено основні напрями сучасного аналізу діяльності, орієнтованого на перспективу.

ПРОБЛЕМИ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАТИСТИЧНОГО ОЦІНЮВАННЯ НАДСМЕРТНОСТІ

Колодяжний Володимир Володимирович,
аспірант кафедри статистики,
Національна академія статистики, обліку та аудиту

Надсмертність як суспільна категорія та об'єкт статистичного дослідження може бути визначена як перевищення існуючого рівня смертності над природним рівнем або рівнем, прийнятим за норму за певних умов.

Питання надсмертності та інформаційного забезпечення її вивчення турбують науковців різних сфер наукових інтересів - медиків, демографів, соціологів, філософів, економістів, державних управлінців. Проблемам тендерної надсмертності населення України присвячені численні наукові праці вчених і практиків України та країн СНД: Е. Лібанової, Н. Левчук, В. Москаленка, О. Семенюк, Н. Рингач, Л. Чепелевської, Ю. Яценка та ін. На жаль нині вивчення проблем надсмертності не має системного характеру та представлено в основному одиничними дослідженнями, що пов'язано з недосконалістю їх інформаційного забезпечення.

Надсмертність - це процес, який можна пов'язати з двома причинними комплексами. По-перше, це людський фактор, а по-друге - чинники, що характеризують діяльність системи охорони здоров'я.

Узагальнюючи теоретичні положення наукових досліджень, присвячених питанням надсмертності та передчасної смертності, виокремимо основні проблеми її інформаційного забезпечення. Це проблеми, пов'язані з якістю життя, та проблеми, пов'язані з ефективністю системи охорони здоров'я. Якість життя, у свою чергу, представлена двома складовими, що характеризують рівень та умови життя. Ефективність системи охорони здоров'я включає показники, що характеризують захворюваність населення, з одного боку, та розвиток профілактичної медицини й забезпечення своєчасності та якості надання медичних послуг - з іншого.

Найбільш розробленими є системи показників рівня життя населення та захворюваності населення. Показники рівня життя широко представлені в індексі людського розвитку, який активно розроблюється фахівцями Інституту